

Skríning rakoviny hrubého čreva a konečníka

(Primárna) Skríningová kolonoskopia

Skríning rakoviny hrubého čreva a konečníka sa týka mužov a žien vo veku od 50 do 75 rokov. Je najúčinnnejším spôsobom ako diagnostikovať a zároveň aj vyliečiť tzv. pred rakovinové stavy, alebo odhaliť rakovinu v liečiteľnom štádiu. Jeho úlohou je odhalenie nádorového ochorenia v skorom štádiu, v ktorom je liečiteľné a vyliečiteľné.

Cieľom skríningového testovania je zachytiť už nepatrné, okom neviditeľné množstvo krvi v stolici a následne pátrať po jeho príčine. **Kolonoskopiou sa dajú zachytiť a odstrániť polypy, ktoré sú často predstupňom rakoviny.** Viac info TU:

https://www.noisk.sk/files/2020/2020-05-31-rakovina_hrubeho_creva_final_web.pdf

Čo ak je výsledok testu na skryté krvácanie do stolice (TOKS) pozitívny?

Ak je výsledok testu TOKS pozitívny, treba sa čo najskôr objednať na ďalšie vyšetrenie- skríningovú kolonoskopiou. **Skríningová kolonoskopia je vyšetrenie, ktorým sa dá zistiť a častokrát aj odstrániť príčina krvácania.** Zoznam pracovísk vykonávajúcich skríningové kolonoskopie je uverejnený na:

<http://www.krca.sk/etapa3/zoznam-pracovisk/>

Prečo sa vykonáva skríningová kolonoskopia?

Skríningová kolonoskopia sa vykonáva preto, aby sa zistila príčina krvácania do stolice. Je to jednoznačne spoľahlivejšie vyšetrenie ako TOKS. Samotné krvácanie do stolice ešte nemusí súvisieť s rakovinou hrubého čreva a konečníka. Pozitívny výsledok testu TOKS môže signalizovať iné ochorenia, napríklad prítomnosť polypov, zápalové ochorenia čreva, divertikulovú chorobu či hemoroidy. Ak sú príčinou krvácania podozrivé výrastky (polypy) v čreve, tie je možné bezbolestne odstrániť už počas samotného kolonoskopického vyšetrenia.

Ako sa treba na kolonoskopické vyšetrenie pripraviť?

Na samotné vyšetrenie je potrebné prísť už s pripraveným hrubým črevom, príprava zahŕňa diétu a čistenie pomocou prehľadla.

https://www.youtube.com/watch?v=TkBrcljIQTg&ab_channel=Endoskopia

Diéta pred vyšetrením:

5 dní pred vyšetrením dodržiavajte bezzvyškovú diétu, napr. biele pečivo, mliečne výrobky – jogurt len biely, cestoviny, mäso – hydina, ryby, zemiaky.

Počas týchto 5 dní **nekonsumujte** zeleninu ani žiadne ovocie (vrátane banánov), celozrnné pekárenské výrobky, ovsené vločky, hovädzie a bravčové mäso.

Pozor – zmyslom uvedenej diéty nie je, aby ste hladovali!

- deň pred vyšetrením nejedzte tuhú stravu (biele pečivo s maslom na raňajky deň pred vyšetrením je ešte dovolené)
- po začatí pitia preháňadla pite len číre tekutiny – čistá voda, minerálka, čaj
- v určený čas vypite prvú časť predpísaného čistiaceho roztoku podľa priloženého návodu, druhá časť sa zväčša pije až v deň vyšetrenia, presné inštrukcie dostanete pri objednaní na vyšetrenie
- 3 hodiny pred vyšetrením už nepite
- Na vyšetrenie je vhodné prísť v sprievode blízkej osoby

Je tiež potrebné riadiť sa nasledovnými pokynmi:

- Pokiaľ užívate lieky ovplyvňujúce zrážanie krvi, ktoré obsahujú ako aktívnu látku kyselinu acetylsalicylovú, tiklopidín, klopidogrel, warfarín, dabigatran, rivaroxaban, apixaban, či iné a plánuje sa aj odstraňovanie polypov, je dôležité, aby boli vysadené dostatočný čas pred vyšetrením. Niektoré lieky musia byť počas vysadenia nahradené napríklad nízkomolekulárnym heparínom podľa odporúčania Vášho internistu, kardiológa či hematológa.
- Zrážanie krvi ovplyvňujú aj mnohé analgetiká, takzvané nesteroidné antireumatiká (ibuprofén, diklofenak a pod.), preto je potrebné ich vysadenie 7 dní pred výkonom.

Vysadenie liekov ovplyvňujúcich zrážanie krvi je vždy potrebné konzultovať s Vaším internistom, kardiológom, hematológom či neurológom.

Ako prebieha samotné vyšetrenie?

Kolonoskop je špeciálny typ endoskopu, lekársky prístroj určený na vyšetrenie telesných dutín (ľudovo „hadica“), ktorý má na svojom konci optický systém (kameru) a je pripojený k zdroju svetla a k monitoru. „Hadica“ kolonoskopu má priemer asi 12 mm (je to približná veľkosť malíčka). Pri kolonoskopickom vyšetrení je po predchádzajúcom opatrnom vyšetrení konečníka prstom táto „hadica“ veľmi opatrne zavedená do konečníka a postupne až na začiatok hrubého čreva, v prípade potreby i do koncovej časti tenkého čreva. Vďaka citlivému optickému systému pozoruje lekár na monitore reálny obraz stavu hrubého čreva a dokáže bezpečne rozoznať rôzne ochorenia. Kolonoskop navyše umožňuje odobrať vzorky tkaniva na histologické vyšetrenie a umožňuje pomocou ďalších inštrumentov odstraňovanie nežiadúcich polypov. Kolonoskopické vyšetrenie tak môže zachrániť život bez toho, aby človek musel neskôr v budúcnosti podstúpiť oveľa rozsiahlejší chirurgický zákrok. V priebehu kolonoskopie človek väčšinou leží na ľavom boku a chrbte a je podrobne informovaný o všetkých nasledujúcich krokoch.

Je kolonoskopické vyšetrenie bolestivé?

Pre niektorých ľudí kolonoskopia nepredstavuje v podstate žiadny výraznejší problém, naopak, iní ľudia ju môžu považovať za veľmi nepríjemný zážitok. Vďaka analgosedácii (kombinácia utlmujúceho lieku a lieku proti bolesti) však možno zmierniť bolestivé pocity u citlivejších jedincov, niekedy môže byť potrebné kolonoskopické vyšetrenie v celkovej anestéze. O možnej analgosedácii alebo celkovej anestéze sa ľudia môžu poradiť s gastroenterológom.

Ako prebieha kolonoskopické vyšetrenie?

Skríningovú kolonoskopiu vykonáva kvalifikovaný lekár- gastroenterológ, prípadne iný špecialista s príslušným certifikátom. Celá procedúra obvykle trvá okolo 20 minút. Táto doba sa môže predĺžiť, ak bude nutné odstrániť polypy či výrastky. Pri kolonoskopii sa do čreva vháňa určité množstvo vzduchu (čo je nevyhnutné na rozťahnutie jeho stien a dôkladné zobrazenie sliznice). Práve tento proces môže byť u pacientov vnímaný ako nepríjemné nafukovanie až bolestivé kŕče. Miera týchto nepríjemných pocitov je individuálna. Je dobré uvedomiť si, že pár nepríjemných minút sa dá vydržať, najmä ak ide o zdravie.

Dôležité informácie na záver

Medzi preventívne vyšetrenia, na ktoré má každý nárok v rámci zdravotného poistenia, patria:

- ✓ **Test na okultné (skryté) krvácanie do stolice (TOKS)** pravidelne od 50 rokov.

Každý **človek starší ako 50 rokov má raz za dva roky tento test hrađený poisťovňou**. Poskytne mu ho praktický lekár alebo zdravotná poisťovňa.

- ✓ **Primárna skriningová kolonoskopia raz za 10 rokov vo veku nad 50 rokov.**

Na vyšetrenie odosiela praktický lekár.

- ✓ **Pri zvýšenom riziku výskytu kolorektálneho karcinómu** alebo pri familiárnom výskyte ochorenia je možné vyšetrenie primárnou skriningovou kolonoskopiou absolvovať raz za 5 rokov.

Primárna skriningová kolonoskopia nahrádza pravidelné testovanie na skryté krvácanie u ľudí, ktorí nemajú žiadne príznaky. Netreba udávať žiadne ťažkosti, poisťovňa ju hradí každému občanovi od 50 rokov.

- ✓ **Systém preventívnych vyšetrení u gastroenterológa u mladých ľudí, ktorí majú preukázané riziko rodinne podmieneného kolorektálneho karcinómu.**

Lekár môže odporučiť testy a vyšetrenia už v mladšom veku, v niektorých prípadoch by sa s prevenciou malo začať už od 25. roku života. **Týmto rizikovým pacientom hradí všetky odporúčané vyšetrenia poisťovňa bez ohľadu na vek.**

Zoznam pracovísk vykonávajúcich skriningové vyšetrenia nájdete na: www.krca.sk

Postup objednania sa na skrining rakoviny hrubého čreva a konečníka.

- ✓ Ak ste po 50 tom roku života, mali by ste dostať pozvanie od zdravotnej poisťovne na skriningové vyšetrenie.
- ✓ Riadte sa pokynmi uvedenými v pozvánke.
- ✓ Na vyšetrenie môžete byť pozvaní tiež Vaším obvodným lekárom.
- ✓ Vyšetrenie môžete absolvovať aj kolonoskopicky na pracovisku vykonávajúcom skriningové vyšetrenie.
- ✓ Ak máte v rodine vyskytujúcu sa rakovinu, treba o tom informovať svojho lekára.
- ✓ Ak máte tráviace problémy, navštívte svojho obvodného lekára.

Viac informácií nájdete na www.noisk.sk